

Planstrategi 2024-2027 og planprogram for kommuneplanens samfunnsdel 2024-2036

Høringsutkast, datert 03.09.2024

Innholdsfortegnelse

Innledning	3
Gjeldende samfunnsdel	3
Prosessen videre	3
Nasjonale forventninger til planleggingen.....	4
Regionale føringer	5
Regional planstrategi	5
Andre planer under arbeid	6
Situasjon og utviklingstrekk for Senja.....	6
Befolkningsutvikling	6
Prognoser for folketallsutvikling framover	9
Levekår og folkehelse	11
Oppvekst.....	13
Næringsliv, arbeidsplasser og sysselsetting	16
Pendling	17
Boligutvikling og boligbehov.....	19
Klima, samfunnssikkerhet og beredskap	20
Arealbruk og natur	22
Teknisk.....	24
Helse og omsorg	24
Kommuneøkonomi.....	25
Oversikt over vedtatte strategier og temaplaner.....	26
Kilder.....	28

Innledning

Et nytt kommunestyre skal tidlig i valgperioden ta stilling til om det skal gjøres endringer i kommuneplanen på bakgrunn av nasjonale og regionale føringer, kommunens situasjon og utviklingstrekk og det nye kommunestyrets politikk. Planstrategien og planprogrammet, også kalt kommuneplangrunnlaget, er en sammenstilling av kommunens situasjon og utviklingstrekk, både for Senja som samfunn og for kommunens tjenesteyting og beredskap. Kommuneplangrunnlaget er et grunnlag for innspill om kommunens situasjon og utviklingstrekk og kommunestyrets vurdering av behovet for endringer i kommuneplanens samfunnsdel. Dette kunnskapsgrunnlaget vil også kunne ha nytte i annet planarbeid i kommunen.

Samfunnsdelen til Senja kommune er fra 2020 og ble utarbeidet i forbindelse med kommunesammenslåingen mellom kommunene Torsken, Lenvik, Berg og Tranøy 1 januar 2020, og ble vedtatt i desember 2019. Den gjeldende samfunnsdelen ble utarbeidet for å bygge nye Senja kommune. Det nye kommunestyret skal ut fra kommunens situasjon og utviklingstrekk i dag og det nye kommunestyrets politikk, ta stilling til behovet for endringer i samfunnsdelen. Det betyr at samfunnsdelen kan knyttes tettere til den politikken et nytt kommunestyre ønsker å føre og gjøre den til et tydelig styringsverktøy i kommunestyreperioden. Kommuneplanens arealdel bygger på føringer i samfunnsdelen og revideres etter behov. De fire kommunene Torsken, Berg, Tranøy og Lenvik har hatt egne arealdeler og for tiden utarbeides det en ny kommuneplanens arealdel for Senja kommune.

Gjeldende samfunnsdel

Senja kommunes visjon i gjeldende samfunnsdel er *Senja kommune- et hav av muligheter: Sammen skaper vi en robust, livskraftig og attraktiv bo- og næringskommune*. Gjeldende samfunnsdel har fokusområder, målsettinger og strategier som skal gi retning for kommunens arbeid, men den har ikke en handlingsdel som er koblet til eller som utgjør handlingsdelen til kommuneplanen. Det er definert fem fokusområder i den gjeldende samfunnsdelen:

- Senja kommune- barnas kommune
- Senja kommune- et godt sted å leve hele livet
- Senja kommune- utviklingsmotor i Nord
- Senja kommune- en kompetent, omstillingsdyktig og offensiv organisasjon
- Senja kommune- Senjasamfunnet bygger på bærekraft

Prosessen videre

Dette dokumentet utgjør planstrategi for Senja 2024-2027 og planprogram for samfunnsdelen etter § 10-1, §§ 11-13 og 4-1 i plan- og bygningsloven. Grunnen til at planstrategien og planprogrammet er slått sammen i samsvar med § 10-1 fjerde ledd, er at det skal sikres en effektiv prosess dersom kommunestyret velger å endre den gjeldende samfunnsdelen.

Kunnskapsgrunnlaget i dette dokumentet inngår både som grunnlag for planstrategi og planprogram til kommuneplanens samfunnsdel. Kommunestyret har gjennom politiske diskusjoner i første kvartal 2024 gitt signaler om at det er behov for endringer i den gjeldende samfunnsdelen. Med bakgrunn i dette legges det til rette for politiske verksted og diskusjoner rundt satsingsområder for kommunestyreperioden og arealstrategier som bindeledd mellom kommuneplanens samfunnsdel og arealdel i november 2024.

Utkast til revidert samfunnsdel legges ut til debatt og medvirkning, høring og offentlig ettersyn januar 2025, og følges opp blant annet gjennom arbeidet med budsjett- og økonomiplanen. I høringsperioden fra midten av januar til mars legges det til rette for åpne høringsmøter for befolkningen. Det skal opprettes dialog med reinbeitedistriktene og medvirkning skal også skje gjennom konsultasjon.

Nasjonale forventninger til planleggingen

Nye nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging blir vedtatt ved kongelig resolusjon hvert valgår, og skal legges til grunn for planleggingen i fylkeskommuner og kommuner den kommende valgperioden.

I de nye forventningene peker regjeringen på at Norge har gode forutsetninger for å nå mange av bærekraftsmålene innen 2030. Vi har likevel utfordringer med å nå målene om reduserte klimagassutslipp, ansvarlig forbruk, ressursbruk, bevaring av naturmangfold og mindre ulikhet. Planleggingen skal bidra til å fremme bærekraftig utvikling. I forventningene vektlegges:

Trygge og inkluderende lokalsamfunn:

- Levende byer, tettsteder og bygder
- Nok og varierte boliger
- Gode fysiske rammer for hverdagslivet
- Natur- og kulturmiljø som ressurs
- Bedre levekår og folkehelse
- Varierte møteplasser og tilbud

Velferd og bærekraftig verdiskaping

- Legge til rette for grønne industrinæringer
- Tilgang på kompetanse, arbeidskraft og gode tjenester
- God infrastruktur som grunnlag for verdiskaping
- Tilrettelegging for natur- og kulturbasert reiseliv
- Verdiskaping i en sirkulær økonomi

Klima, natur og miljø for fremtiden

- Helhetlig planlegging for å nå klima- og miljømålene
- Forebygge klimagassutslipp og sikre mulighetene for karbonopptak
- Bevare naturmangfold, friluftslivsinteresser og kulturmiljø
- Rene og rike vann og vassdrag

Samfunnssikkerhet og beredskap

- Naturfarer og klimatilpasning
- Forsvarets arealbehov
- Vern av dyrka jord
- Rent og trygt drikkevann
- Risiko- og sårbarhetsanalyser som grunnlag for bedre planer

Regionale føringer

Regional planstrategi

Fylkesutvalget i Troms har nylig sendt regional planstrategi for Troms med tilhørende kunnskapsgrunnlag på høring. Følgende områder er pekt ut som langsiktige utviklingsmål og innsatsområder for Troms fylke:

Trygghet og sikkerhet: Troms har en lang tradisjon for samarbeid internasjonalt og sikkerhetspolitisk, særlig som grensefylke til Sverige og Finland. Den nasjonale nordområdepolitikken og vår rolle som landets største forsvarsfylke må ha en sentral rolle fremover.

Utdanning og kompetanse: Troms skal være en region som sikrer kompetanse for alle i fylket, og utdanningstilbudene skal sikre kompetanse for næringsliv og samfunn. Det er behov for mer fleksible opplæringsløp, og sikre at enda flere kan få ta del i arbeidslivet. Ved å satse på grønn omstilling og innovasjon skal konkurransekraften i Troms styrkes.

Et skapende Troms: Troms en kraftfull og bærekraftig region full av muligheter. Troms skal ha lønnsomme arbeidsplasser basert på de ressursene og fortrinn som vårt fylke og våre lokalsamfunn har.

Bo- og bilyst: Det skal bli mer attraktivt å bo og etablere seg i Troms, og vi skal ha ambisjoner om at folketallet i hele Troms skal øke. Skal Troms lykkes med å løse den utfordrende utviklingen i befolkningen må vi være et fylke hvor unge trives, og hvor flere ønsker å bo i fremtiden.

Knytte Troms tettere sammen: En målsetning for Troms er å knytte folk tettere sammen. God fremkommelighet og infrastruktur er avgjørende for samfunnsutvikling og bosetting. Folk og vare skal komme trygt frem og Troms skal ha et moderne transportsystem for fremtiden.

Regional planstrategi for Troms foreslår også følgende nye regionale planer:

- Regional plan for kultur, idrett og friluftsliv
- Regional plan for kompetanse

- Regional plan for bærekraftig arealbruk

Andre planer under arbeid

Regional plan for klimaomstilling og regional plan for Reindrift er også under arbeid. Klimaomstillingsplanen skal bidra til å fremskynde overgangen til et motstandsdyktig lavutslippssamfunn gjennom løsninger som reduserer klimagassutslipp, som tar hensyn til klimatilpasning, bevarer naturmangfold og som samtidig legger til rette for livskraftige samfunn. Planens ambisjon er å forbedre regionens kapasitet til å takle klimaendringene og hjelpe innbyggerne og samfunnet i regionen til bedre forståelse, forberedelse og håndtering av klimarisiko.

Hovedformålet med Regional plan for reindrift er å komme frem til en langsiktig og helhetlig plan for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift i Troms, der reindriftens arealer og næringens utviklingsbehov med basis i samisk kultur, tradisjon og sedvane sikres, samtidig som hensynet til reindriften veies opp mot andre samfunnsinteresser.

Situasjon og utviklingstrekk for Senja

I dette kapittelet er det gitt en kortfattet oversikt over kommunens situasjon og viktige utviklingstrekk for kommunens som samfunn og tjenesteyter. Hensikten er å gi et grunnlag for de overordnede diskusjonene i kommunestyret om behovet for endringer i kommuneplanens samfunnsdel med eventuelle arealstrategier.

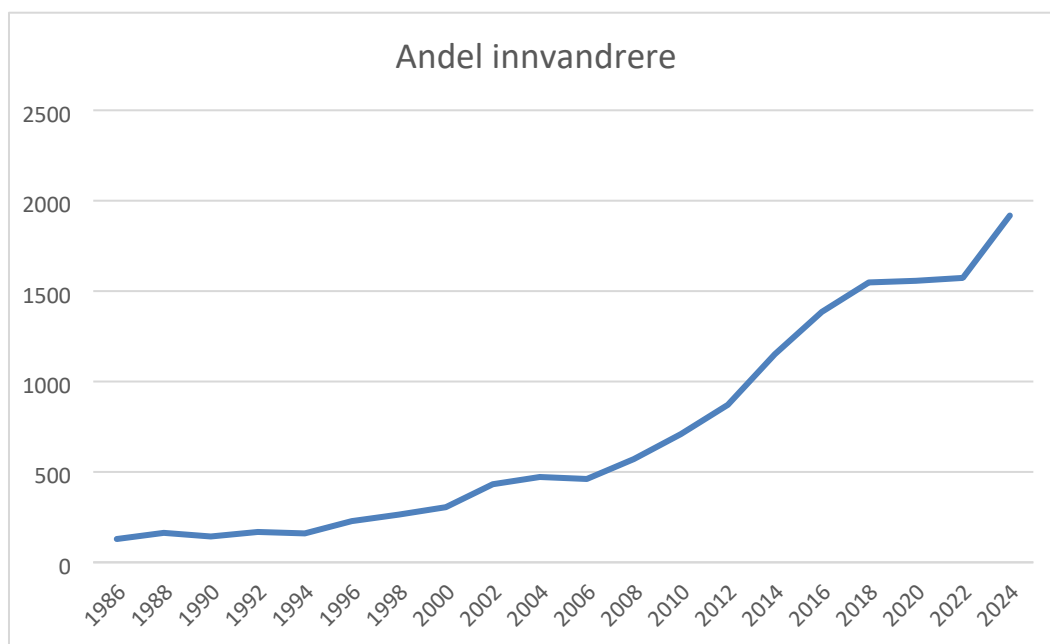
Befolkningsutvikling

Senja kommune har omtrent 14 900 innbyggere. Som figur 0-1 viser, opplevde kommunen en nedgang i folketallet fra midten av 1980-tallet frem til 2010, etterfulgt av en viss vekst frem mot 2018. Siden 2018 har folketallet igjen gått ned, men det er en oppadgående trend i 2024. Andre kommuner i landet har opplevd lignende trender.

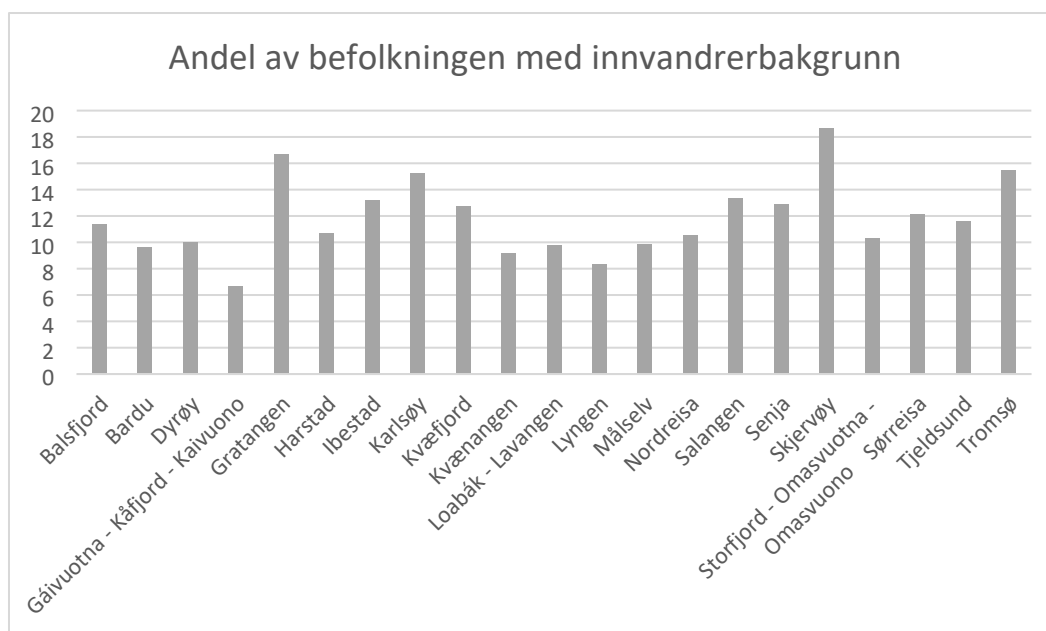
I perioden 2005-2015 opplevde Norge generelt økonomisk vekst, og med lav arbeidsledighet var etterspørselen etter arbeidskraft stor i mesteparten av perioden. Befolkningsveksten i Senja kommune sammenfaller med en periode med høy innvandringsdrevet vekst i hele landet. Figur 0-2 viser også at vekstperioden i befolkningen samsvarte med en markant økning i andelen innvandrere i kommunen, og at andelen innvandrere gikk ned i samme periode som befolkningen gikk ned fra 2018-2023. Andelen innvandrere i Senja er gjennomsnittlig for kommunene i Troms og ligger på ca. 13 %, mens andelen for hele landet er ca. 15-16 %.

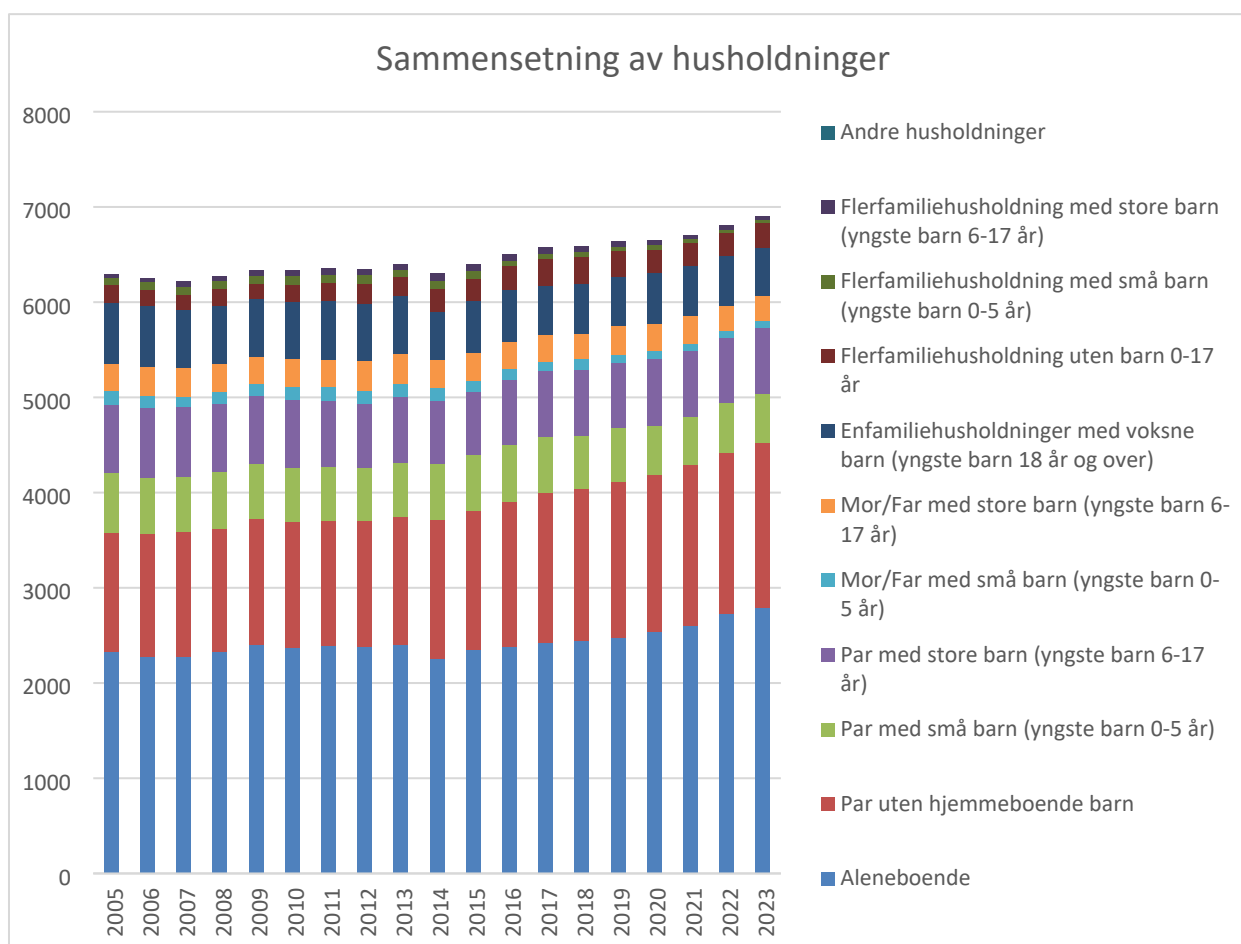
Figur 0-1 Befolkningsutvikling per 1.1.2024, Kilde: SSB, tabell 07459

Figur 0-2 Andelen innvandrere Senja kommune 1986- 2024. Kilde: SSB tabell 07110

Figur 0-3 Andel prosent av befolkningen med innvandrerbakgrunn sammenlignet med fylket (innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre) per 04.24, Kilde: SSB tabell 09817

Figur 0-4 Sammensetningen av husholdninger i Senja kommune 2005-2023. Kilde: SSB tabell 06070.

Figur 0- 4 viser utviklingen i antall husholdninger i Senja siden 2005. Det var en viss oppgang i antall husholdninger i perioden fra ca. 2007 til 2023, og den samsvarer med perioden hvor det også var en svak vekst i folketall, se også Figur 0- 1. Figuren viser at det har vært en klar økning i aleneboende og par uten barn de siste 15 årene i Senja, og en nedgang i par med barn.

Prognoser for folketallsutvikling framover.

Utviklingen i befolkningen endres i hovedsak av tre forhold:

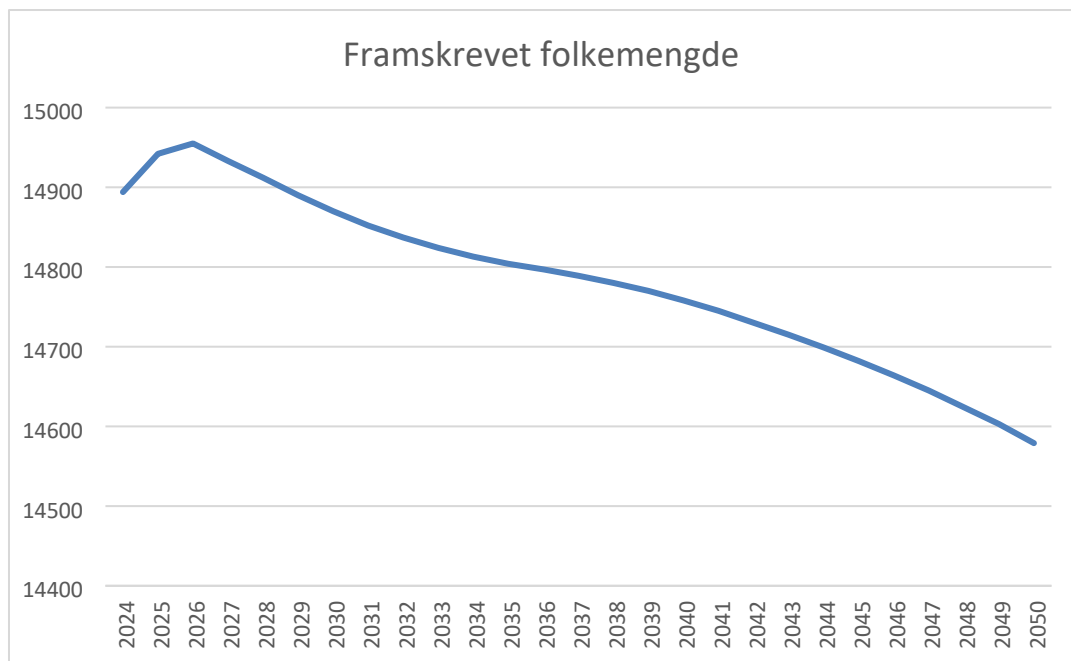
- Forholdet mellom antall fødte og døde (fødselsoverskudd/fødselsunderskudd)
- Forholdet mellom antallet som flytter inn og ut (nettoflytting)
- Forholdet mellom innvandring og utvandring til andre land (nettoinnvandring)

Lavere innvandring, synkende fruktbarhet og økt sentralisering fører generelt til befolkningsnedgang i distriktskommunene. Framskrivningene viser en liten økning i antall innbyggere de første årene frem mot 2027. Det har vært forventet en ytterligere debatt om befolkningsnedgang, og for Senja kommune viser framskrivningene en nedgang i befolkningen.

Årsakene til dette er mange. Vi er i en overgangstid, hvor vi har gått fra høy arbeidsinnvandring før koronapandemien til en ny normal med færre i arbeidsfør alder, flere eldre og mindre innvandring. Samtidig er det flere stabiliserende krefter, som at færre unge i distriktene gir lavere utflytting. Det vil fortsatt være en liten andel unge som flytter fra byene til distriktene, og den kraftige veksten i antall eldre gir i seg selv en større befolkning. I tillegg vil noen innvandrere komme, og de utvandrer i liten grad.

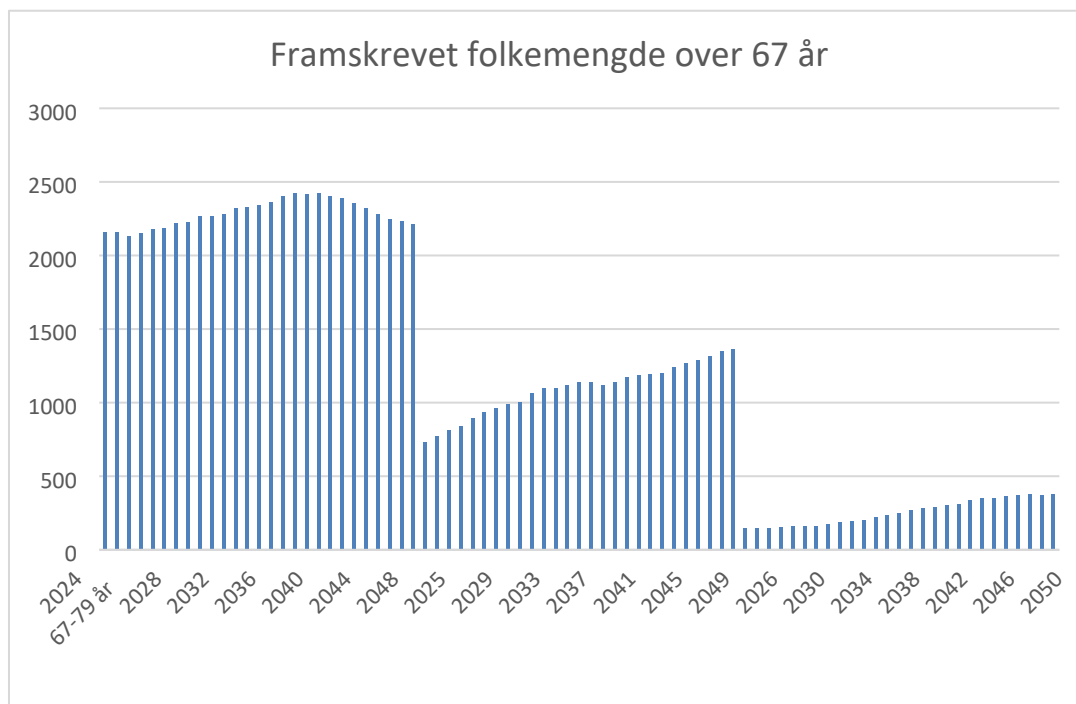
Drivkreftene for videre sentralisering er imidlertid så sterke at stabiliseringen ikke vil kunne skje av seg selv. Figur 0-5 viser hovedalternativet for framskrevet befolkning for Senja

Ifølge SSBs hovedalternativ forventes det at befolkningen i Senja kommune vil oppleve en vekst på om lag 50 innbyggere frem mot 2026-27, men at veksten vil avta over tid. Framskrivningene viser at i 2050 vil folketallet være på om lag 14 500 innbyggere, det vil si en nedgang på 500 innbyggere.

Figur 0-5 Framskrevet folkemengde per 1.1.24, kilde: SSB tabell 14288

Ifølge SSBs hovedalternativ vil Senja kommune ha en økning av eldre i aldersgruppen 67-79 år på om lag 300 personer frem mot 2042. Fra 2042 og frem mot 2050 vil kommunen igjen ha en nedgang. I perioden 2024- 2050 viser hovedalternativet at andelen eldre i alderen 80-89 år vil doble seg og at personer i alderen over 90 år vil øke med om lag 300. Dette samtidig som befolkningen generelt vil ha en nedgang på 500 innbyggere.

Figur 0-6 Framskrevet folkemengde over 67 år per 1.1. 2024, Kilde: SSB tabell 14288

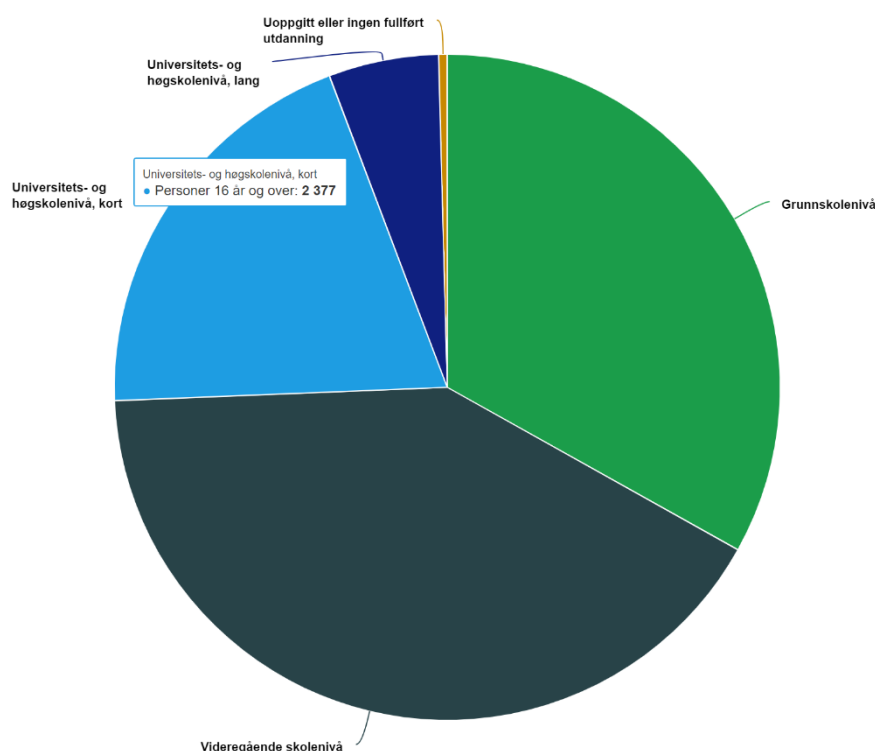
Levekår og folkehelse

Forskrift om oversikt over folkehelsen legger føringer for folkehelseoversikten i kommunen. Forskriften er hjemlet i Folkehelseloven og Smittevernloven. Ifølge forskriften plikter kommunen å ha en løpende oversikt over folkehelsen, og det skal utarbeides et oversiktsdokument hvert fjerde år. Senja kommune utarbeidet sist en folkehelseoversikt i 2023, som skal revideres i 2024.

Senja kommune er kjent for sine mange ressurser og styrker som ivaretar innbyggerne gjennom hele livet. Kommunen har en relativt lav inntektsulikhet og en stor andel barn og unge som er sysselsatte. Dette bidrar til et stabilt og inkluderende samfunn.

Boligforholdene i Senja er gode, med få som bor trangt. Innbyggerne har rikelig tilgang til natur og utmark, noe som gir mange muligheter for rekreasjon og friluftsliv. Ungdommene opplever nærmiljøet som trygt, og det er lite luft- og støyforurensning, noe som bidrar til en høy livskvalitet.

Trafikksikkerheten i kommunen er også god, med svært få ulykker både i biltrafikken og på sjøen. Når det gjelder utdanning, ligger tallene for grunnskolepoeng på nivå med fylket, til tross for at utdanningsnivået generelt er lavere i Senja kommune, se figur 0-7. I Senja har omtrent 29 prosent av befolkningen høyere utdanning, som inkluderer både kort og lang høyere utdanning. Dette er lavere enn landsgjennomsnittet, som ligger på rundt 42 prosent.

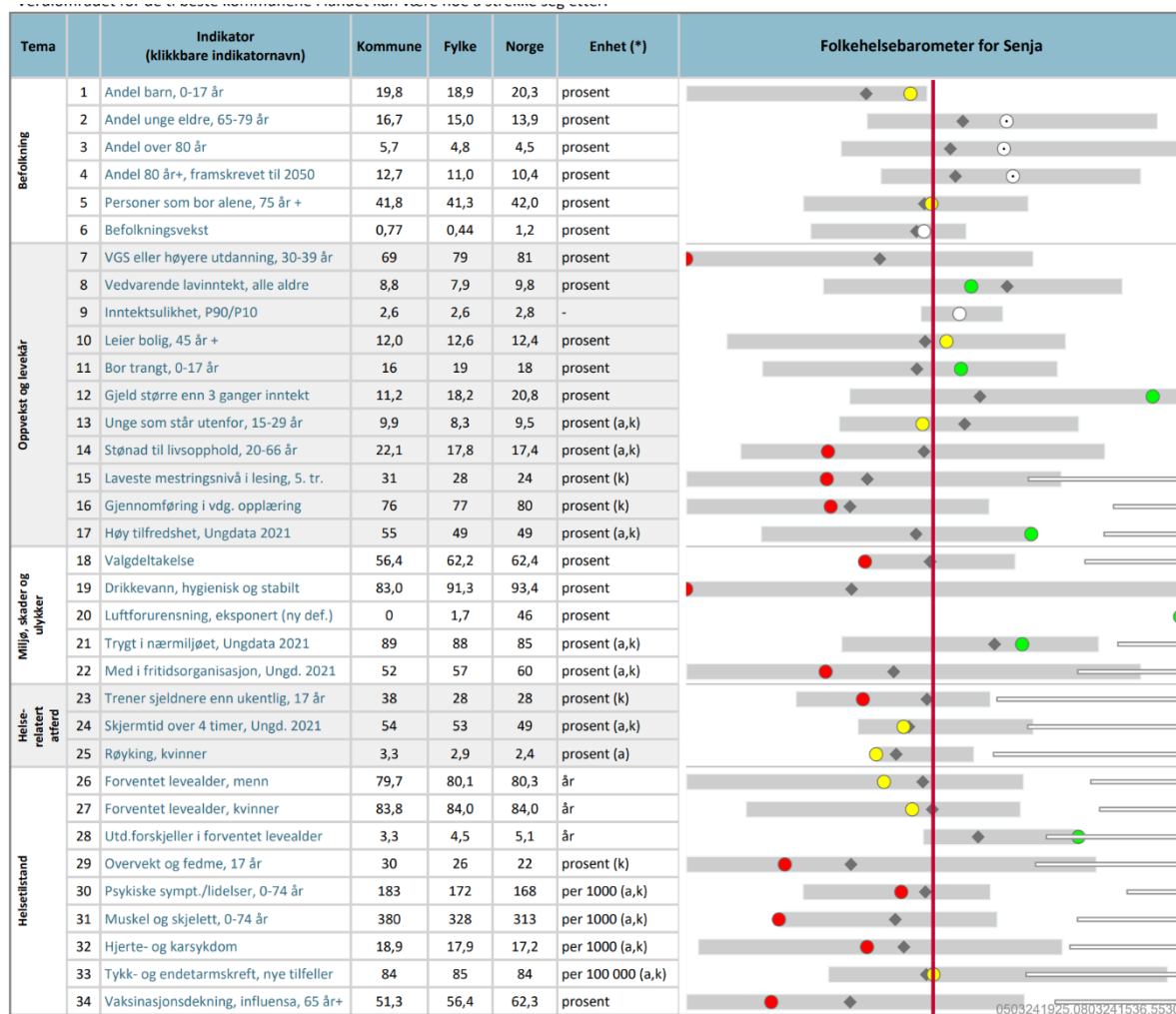
Kilde: Befolkningens utdanningsnivå, Statistisk sentralbyrå

Figur 0-7 Utdanningsnivå, Senja kommune, kilde: SSB kommunefakta

En utfordring kommunen står overfor er den høye andelen uføretrygdde, spesielt blant kvinner i alderen 18-67 år, hvor ca. 20% er uføretrygdet sammenlignet med 13% i landet ellers. Dette er et område som krever oppmerksomhet og tiltak for å bedre situasjonen.

Folkehelseprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne. Eldres helse er temaet for folkehelseprofilen 2024. Temaet gjenspeiles i indikatorer og figurer.

- Andelen unge eldre (65-79 år) i kommunen er høyere enn i landet som helhet.
- I aldersgruppen 75 år og eldre er andelen som bor alene ikke signifikant forskjellig fra landsnivået.
- Andelen som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt, er lavere enn i landet som helhet. Vedvarende lav husholdningsinntekt vil si at den gjennomsnittlige inntekten i en treårsperiode er under 60 prosent av median husholdningsinntekt i Norge.
- Andelen som bor i husholdninger med høy gjeld, er lavere enn i landet som helhet. Høy gjeld vil si en gjeld tre ganger høyere enn samlet husholdningsinntekt.
- Forskjellen i forventet levealder mellom de som har grunnskole og de som i tillegg har videregående eller høyere utdanning, er mindre enn i landet som helhet. Forskjellen i forventet levealder mellom utdanningsgruppene er en indikator på sosiale helseforskjeller i kommunen.

Forklaring (tall viser til linjenummer i tabellen ovenfor):

* = standardiserte verdier, a = aldersstandardisert, k = kjønnsstandardisert og ** = tall fra Ungdataundersøkelsen mangler. Les mer om mulige årsaker til at tall fra Ungdataundersøkelsen mangler [her](#).

Figur 0-8 Folkehelsebarometeret for Senja 2024. Kilde: Folkehelseinstituttet, kommunehelse statistikkbank. Grå firkant er fylkesgjennomsnitt, rød stripe er landsgjennomsnitt og rød, gule og grønne prikker er kommunens score.

Oppvekst

Senja kommune har fokus på å tilby solide grunntjenester til sine innbyggere. Et av de viktige tiltakene er etableringen av et aktivitetshus, som gir et etterlenget fritidstilbud for barn og unge i kommunen. Dette aktivitetshuset vil bidra til å skape et trygt og stimulerende miljø hvor barn og unge kan delta i ulike aktiviteter og utvikle sosiale ferdigheter.

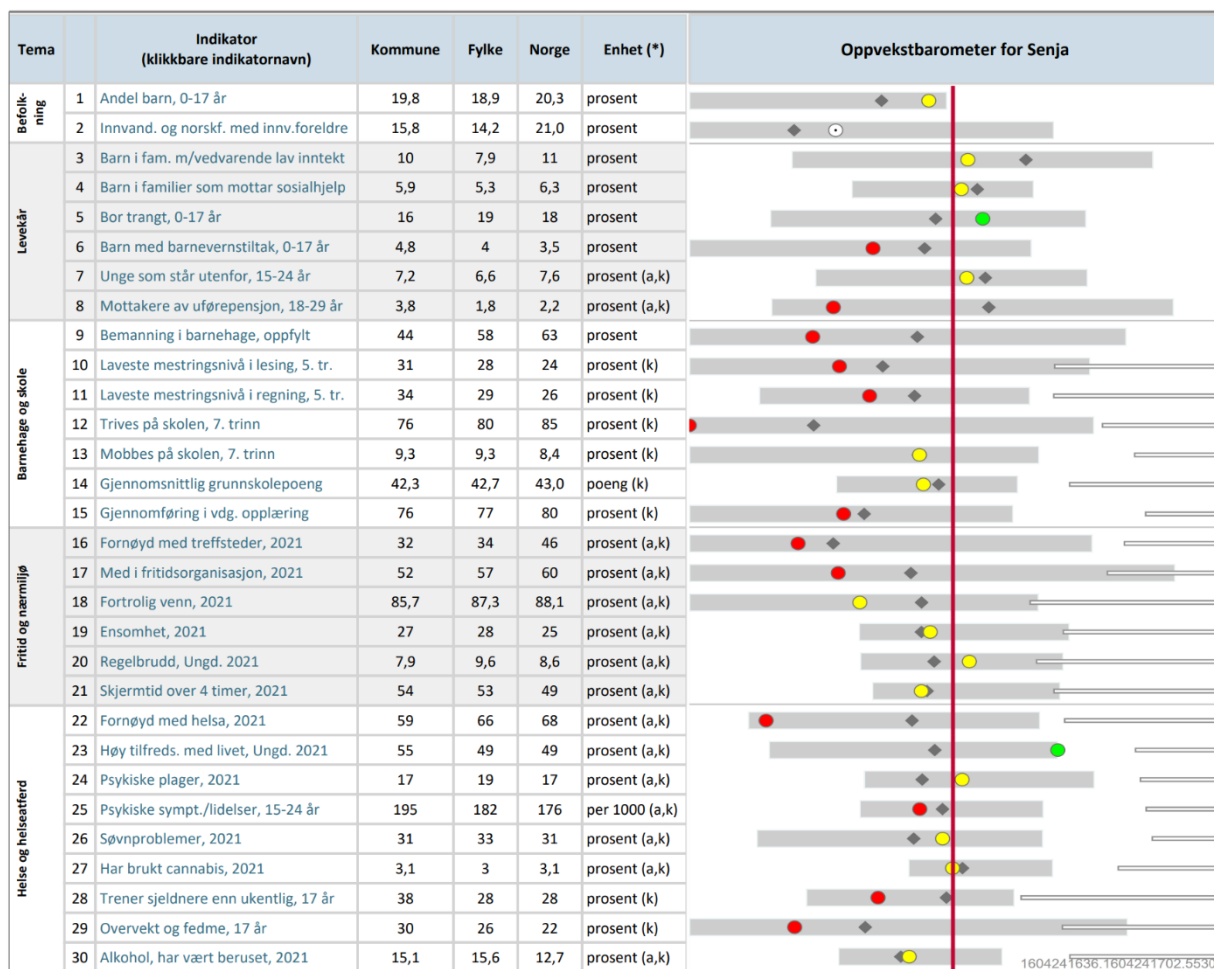
I tillegg har kommunen etablert et Familieteam, som vil kunne bistå med forebygging av atferdsvansker, redusere skolefravær, forbedre psykisk helse og forhindre omsorgssvikt. Familieteamet vil være en viktig ressurs for familier som trenger støtte og veiledning i hverdagen. En av de største utfordringene kommunen står overfor er tilgang på kvalifisert personell. For å møte denne utfordringen er det nødvendig å gjøre strukturelle grep som kan tiltrekke og beholde kompetente medarbeidere. Dette vil sikre at kommunen kan fortsette å tilby høy kvalitet på sine tjenester og møte behovene til innbyggerne på en effektiv måte.

Folkehelseoversikten for Senja kommune 2023 viser til at mange unge voksne er i utenforskap og ca. 10% av barn og unge fra 15-29 år er uten arbeid, utdanning eller

arbeidsmarkedstiltak. Barn og unge er mindre fornøyde med kollektivtilbudet og møteplasser, og det er færre barn som er med på organisert fritidsaktivitet sammenlignet med landet ellers. I tillegg er det bekymringsfullt skolefravær og lav debutalder på alkoholkonsum. En større andel av befolkningen røyker sammenlignet med landsgjennomsnittet. Senja har 10% flere overvektige ungdommer enn landsgjennomsnittet.

Oppvekstprofilen viser noen av kommunens styrker og utfordringer. Indikatorene som er valgt er valgt med tanke på å fremme barn og unges oppvekstmiljø, og må tolkes i lys av lokale forhold, men kan benyttes i planarbeidet knyttet til tema for barn og unge. Tema for oppvekstprofilen 2024 er hvorfor vennskap og fellesskap med jevnaldrende er så viktig for barn og unge. Temaet gjenspeiles i indikatorer og figurer. Nedenfor presenteres noen nøkkeltall for barn og unge i kommunen:

- Andelen barn som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt, er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet. Vedvarende lav husholdningsinntekt vil si at den gjennomsnittlige inntekten i en treårsperiode er under 60 prosent av median husholdningsinntekt i Norge.
- I kommunen er andelen unge (15-24 år) som står utenfor ikke signifikant forskjellig fra landsnivået. Unge som står utenfor utdanning, jobb og opptrening er ofte relasjonelt sårbare og økonomisk utsatt. De har gjerne behov for voksne som ser dem.
- Andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de har høy tilfredshet med livet, er høyere enn landsnivået. Andelen inkluderer de som svarer 8 eller høyere på en skala fra 0-10 der 0 er det verst mulige livet de kan tenke seg og 10 det best mulige. Tallene er hentet fra Ungdata-undersøkelsen
- Andelen barn (0-17 år) i kommunen per 1.1.2023 som er innvandret eller norskfødt med innvandrerforeldre, er lavere enn i landet som helhet. Andel og antall barn som innvandrere har fortsatt å øke i de fleste kommuner i 2023, som følge av krigen i Ukraina. Om lag en tredjedel av flyktningene som har kommet til Norge fra Ukraina er barn og unge.

Forklaring (tall viser til linjenummer i tabellen ovenfor):

* = standardiserte verdier, a = aldersstandardisert, k = kjønnsstandardisert og ** = tall fra Ungdataundersøkelsen mangler.

Les mer om mulige årsaker til at tall fra Ungdataundersøkelsen mangler og begrunnelse for ettårige lands- og fylkestall for 2021 og 2022 [her](#).

Figur 0-9 Oppvekstbarometeret for Senja, 2024. Kilde: Folkehelseinstituttet, kommunehelse statistikkbank

Næringsliv, arbeidsplasser og sysselsetting

Senja kommune har et bredt næringsliv med tyngde i industri på sjø og land. Næringslivet kjennetegnes ved at det er stort mangfold og høy grad av lokalt eierskap. De viktigste næringene er sjømat, industri, bygg og anlegg, handle og service, reiseliv, landbruk, reindrift, kunnskap, utvikling og kultur. Totalt er det privat næringsliv som sysselsetter flest mennesker i Senja kommune, og det er også en høy andel lokale bedrifter. Fra 2020 til 2022 opplevde det private næringslivet en økning i antall sysselsatte, mens offentlig sektor opplevde en nedgang. I perioden 2020- 2022 har det vært en størst økning i sysselsatte i reiseliv, fiske og oppdrett og industri.

NØKKELTALL (2022):

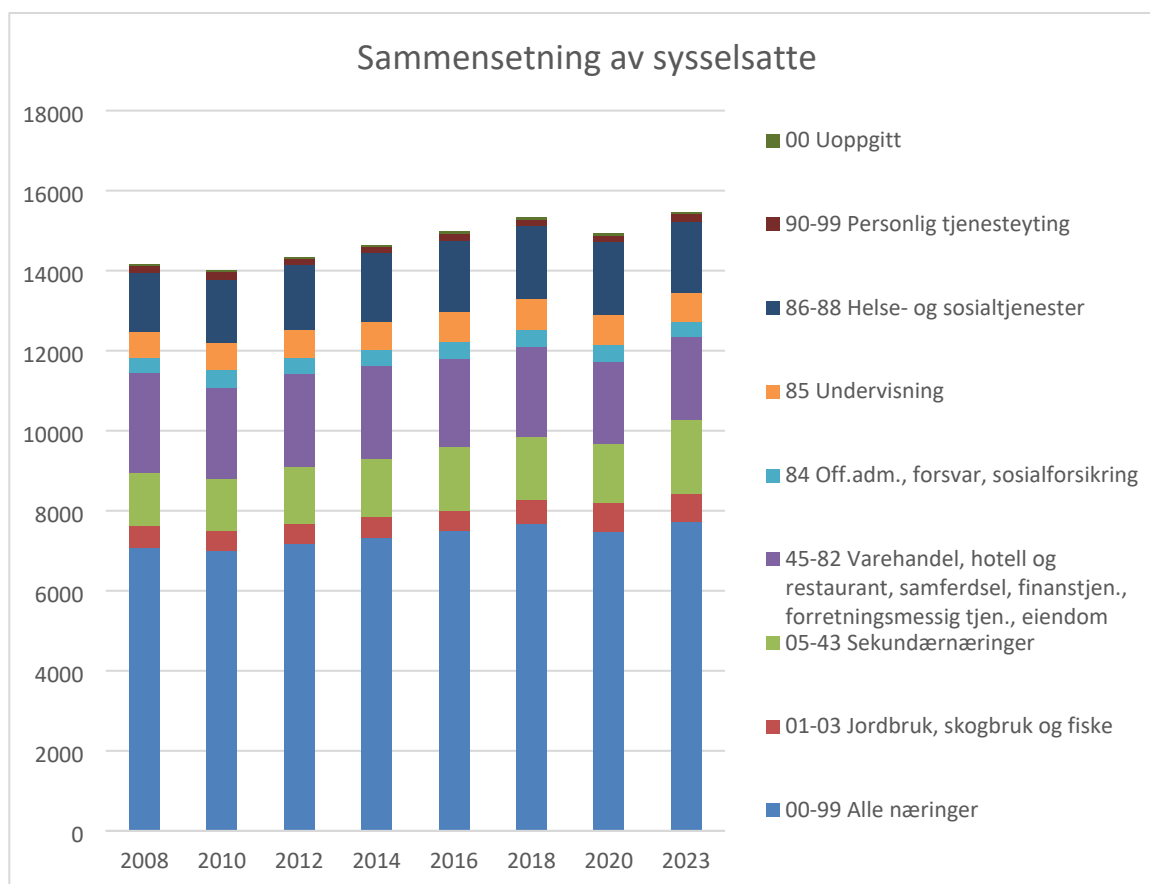

Figur 0-10 Nøkkeltall for sysselsetting i Senja, kilde: Strategisk næringsplan Senja kommune 2023-2028

STØRST VEKST I SYSSELSETTING:

Figur 0-11 Vekst i sysselsetting i Senja kommune, kilde; Strategisk næringsplan Senja kommune 2023-2028

Figur 0-12 Sammensetning av sysselsatte (etter arbeidssted i Senja kommune). Kilde: SSB tabell 13472

Kommunen og næringslivet står overfor en betydelig mangel på kompetent arbeidskraft. Digitalisering, grønn omstilling, teknologisk utvikling, nye arbeidsformer og internasjonalisering øker kravene til kompetanse, og næringslivet konkurrerer om arbeidsstyrken. Det er derfor et stort behov for relevant fagopplæring og høyere utdanning både i privat og offentlig sektor. Teknologisektoren er i vekst, og det er økende behov for kompetente fagfolk innen IT og ingeniørfag.

Pendling

Senja har et variert arbeidsmarked med muligheter innen fiskeri, turisme, teknologi og offentlig sektor. Mange pendler til øya for å jobbe i fiskeribedrifter, som er en av de største næringene på Senja. Turismen har også vokst betydelig, og mange finner arbeid i hotell- og reiselivsbransjen. Midt-Troms er en kompakt region med stor arbeidspendling mellom kommunene. I 2022 var det om lag 1400 personer som pendlet inn til sitt arbeidssted i Senja kommune, mens 1100 senjaværingene pendlet ut av kommunen. Pendlingsstrøm går hovedsakelig mellom Harstad, Sørreisa, Målselv og Tromsø.

Pendling

Pendler ut av kommunen

2023

1 080 personer

Pendler inn til kommunen

2023

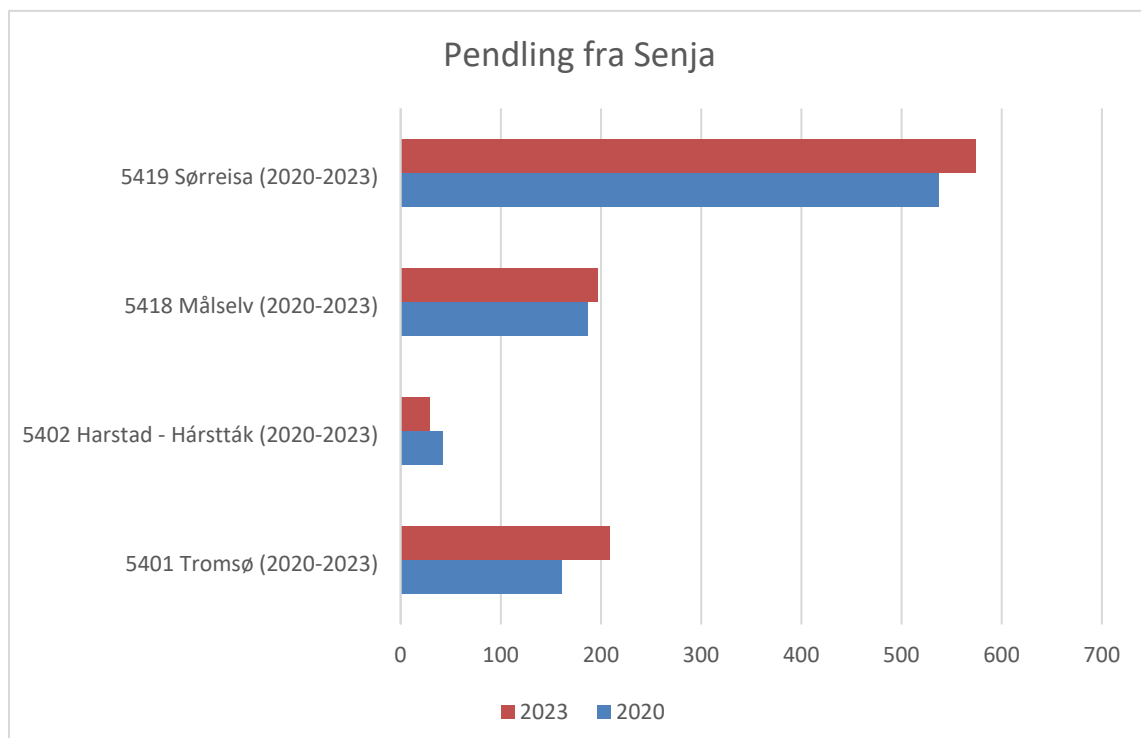
1 457 personer

Kilde

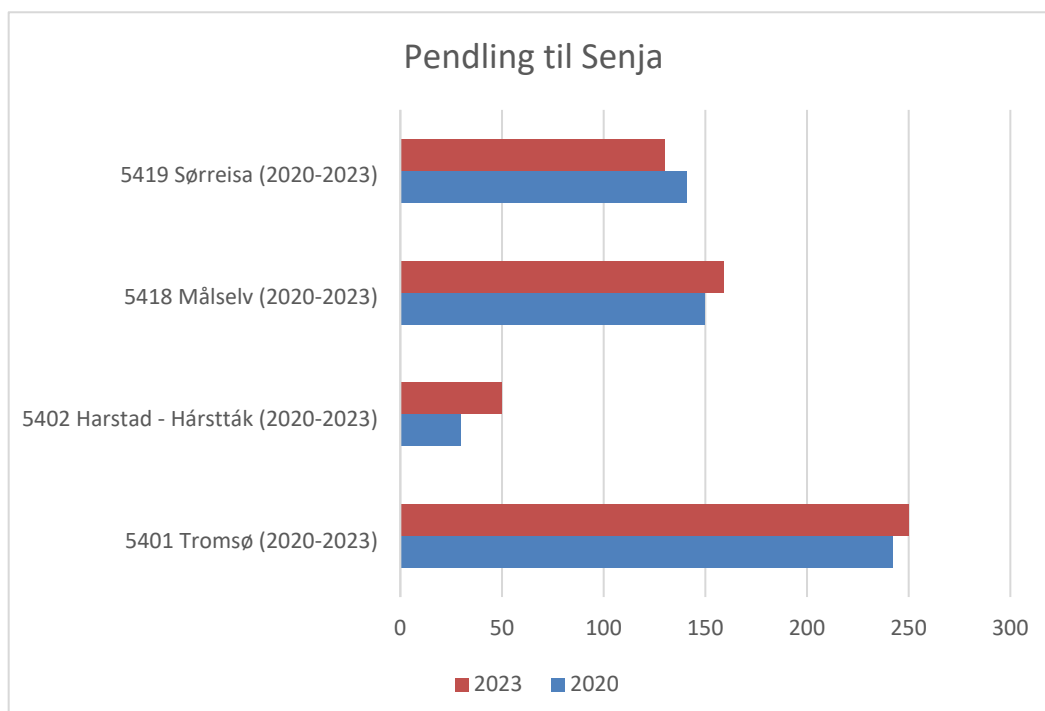
Sysselsetting, registerbasert, Statistisk sentralbyrå

Figur 0-13 Pendling inn og ut av kommunen 2023. Kilde: SSB kommunefakta

Figur 0-14 viser sysselsatte (15-74 år) med bostedskommune Senja og arbeidssted Sørreisa, Målselv, Harstad og Tromsø, pendlingsstrømmer. 4. kvartal 2020 og 2023. Pendling fra Senja til Tromsø og Sørreisa har økt i perioden, men redusert til Harstad. Figur 0-15 viser sysselsatte med bostedskommune i Sørreisa, Målselv, Harstad og Tromsø og arbeidssted i Senja kommune. Figuren viser at pendling til Senja har økt fra henholdsvis Målselv, Harstad og Tromsø, men redusert fra Sørreisa.

Figur 0-14 Pendling fra Senja til Målselv, Sørreisa, Harstad og Tromsø. Kilde: SSB tabell 03321

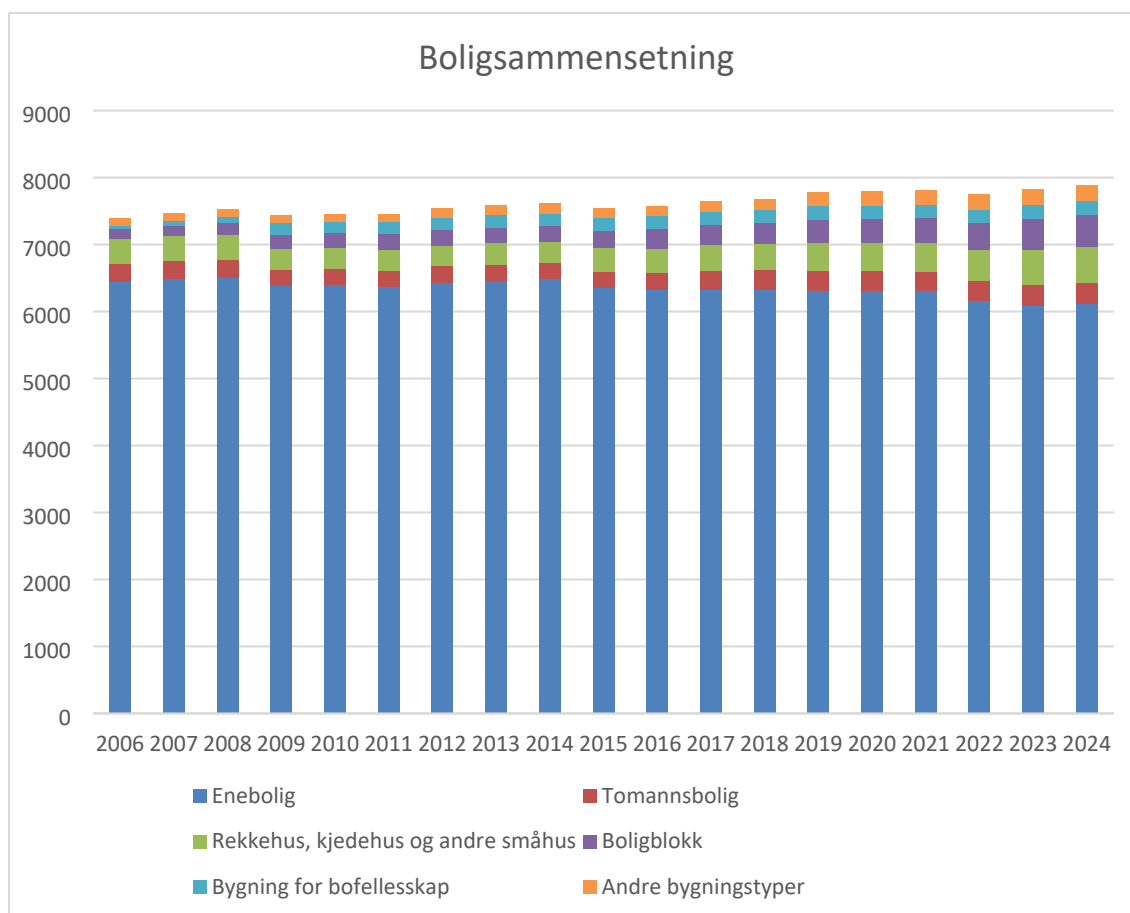
Figur 0-15 Pendling til Senja fra Sørreisa, Målselv, Harstad og Tromsø. Kilde: SSB tabell 03321

Boligutvikling og boligbehov

Et trygt og godt hjem er essensielt for integrering og samfunnsdeltakelse. Sammen med helse og arbeid, utgjør bolig de tre grunnpilarene i velferdssamfunnet. En god bolig danner grunnlaget for en verdig tilværelse og er ofte avgjørende for både psykisk og fysisk helse, samt deltagelse i arbeidslivet. Dette understreker boligens viktige rolle i velferdspolitikken.

I distriktene og i Senja er det ofte en ensidig boligmasse med lite variasjon. Dette kommer blant annet av at forholdene i distriktene er annerledes enn i byene. Det er forbundet med stor risiko å bygge hus i distriktene, det er vanskelig å få lån til bygging uten stor egenkapital. Det er for stor differanse mellom byggekostnader og salgspris, og nybyggstatistikken viser at det er en risiko man i liten grad er villig til å ta. Mange eldre sitter i store boliger med ønske om å flytte til mindre leilighet. Men priser på leiligheter er ofte høyere enn det man får for sin bolig som vanskeligjør flytting.

De fleste boligene i Senja kommune er eneboliger, tomannsboliger eller rekke-/kjedehus, se Figur 0-16. Boligsammensetningen har imidlertid endret seg mot flere blokker og flere rekkehus, kjedehus og andres småhus de siste årene, mot færre eneboliger.

Figur 0-16 Boligsammensetning i Senja kommune 2006-2024. Kilde: SSB tabell 06265

Senja kommune har opplevd en økning i befolkningen, noe som skaper et økt behov for boliger. Dette har ført til press på eksisterende boligområder og behov for utvikling av nye boligfelt. Det har også vært store industrietableringer i kommunen de siste årene og behov for å rekruttere arbeidstakere utenfor kommunegrensen. Dette har ført til at Senja kommune har gitt dispensasjon til flere boliggrigger som en midlertidig løsning da det er mangel på utleieboliger i kommunen.

Senja kommune har tidligere år bosatt ca. 40 flyktninger i året. I 2022 og 2023 bosatte kommunen ca. 380 flyktninger. Inneværende år har kommunen takket ja til å bosette 175 flyktninger. Senja kommune leier inn p.t. ca. 200 boenheter fra privat marked. Kommunen er avhengig av privat utleiemarked for videre bosetting av flyktninger. Leiemarkedet oppleves som veldig presset i kommunen.

Senja satser aktivt på startlån slik at flest mulig kan få mulighet til å eie egen bolig og har en årlig ramme på 100 millioner. I 2023 utbetalte kommunen 103,3 millioner i startlån.

Klima, samfunnssikkerhet og beredskap

Gjennomsnittstemperaturen i Norge viser en økende trend, med de største temperaturøkningene forventet i vinterhalvåret og i Nord-Norge. I Troms er det forventet en temperaturøkning på 5 °C om sommeren og 6 °C om vinteren. Nedbørsmengden er også forventet å stige med 15%, og episoder med kraftig nedbør vil øke vesentlig i intensitet og hyppighet. Dette vil øke faren for overvann, som kan skade bebyggelse og infrastruktur.

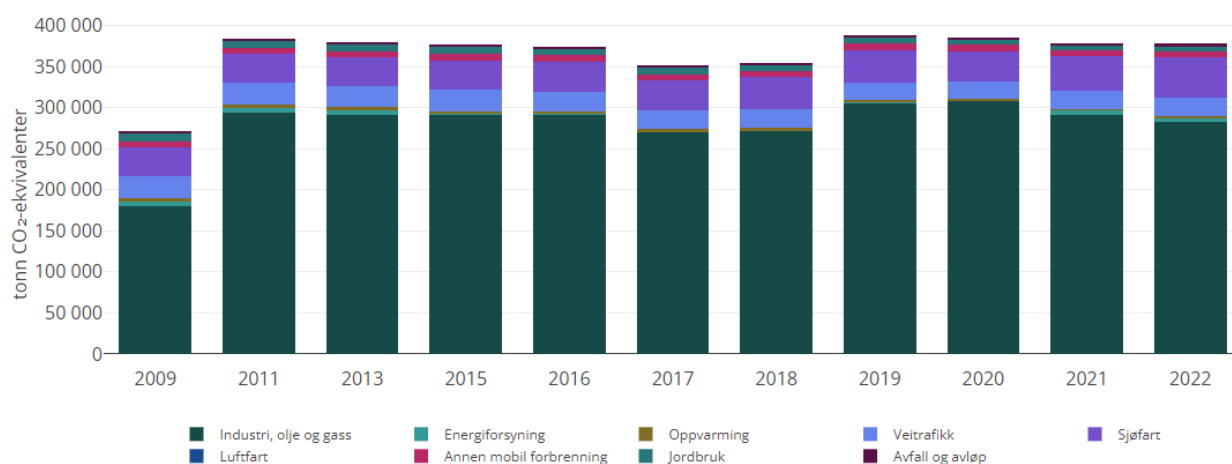
Snømengden vil bli betydelig redusert, og snøsesongen kan bli 3-4 måneder kortere. Det vil også være flere smelteepisoder om vinteren. Økt nedbørsmengde vil øke faren for jord-, flom- og sørpeskred, samt kvikkleireskred på grunn av økt erosjon fra kraftig nedbør og flom. Et mildere og fuktigere klima øker råtefaren, noe som er negativt for både helse og økonomi. Senja kommune er klassifisert som et område med høy råtefare, noe som må tas hensyn til ved utbygging.

Norske havområder er spesielt utsatt for havforsuring, særlig i de nordligste områdene. Kaldt vann kan ta opp mer CO₂ enn varmere vann, noe som kan få alvorlige konsekvenser for dyr med kalkskall. Som kystkommune vil klimaendringene ha stor betydning for fiskeri og havbruk, både på kort og lang sikt.

Klimarelaterte utviklingstrekk som vil påvirke Senja kommune fremover vil være:

- Natur og miljø har stor betydning for kommunens innbyggere både som levevei, bomiljø og kilde til rekreasjon.
- Økt forurensning og økt fare for naturskader har kostnader både i forhold til folkehelse og samfunnssikkerhet.
- Økt fare for ras gir økt behov for beredskap og kan føre til store materielle kostnader og i verste fall tap av liv og helse.
- Klimaendringer vil også gi endrede betingelser for landbruk- og sjømatnæring.
- Funn fra forskning viser at vi per i dag er både svært sårbare og dårlig tilpasset de endringer som kommer.

Utslippsregnskapet nedenfor viser utslippene av de tre klimagassene CO₂, metan og lystgass fordelt på ni sektorer i kommunen. Den største andelen av utslippene stammer fra industri, olje og gass. I tillegg er sjøfart den sektoren som slipper ut mest klimagasser, med fiskefartøy og passasjerbåter som de største bidragsyterne.

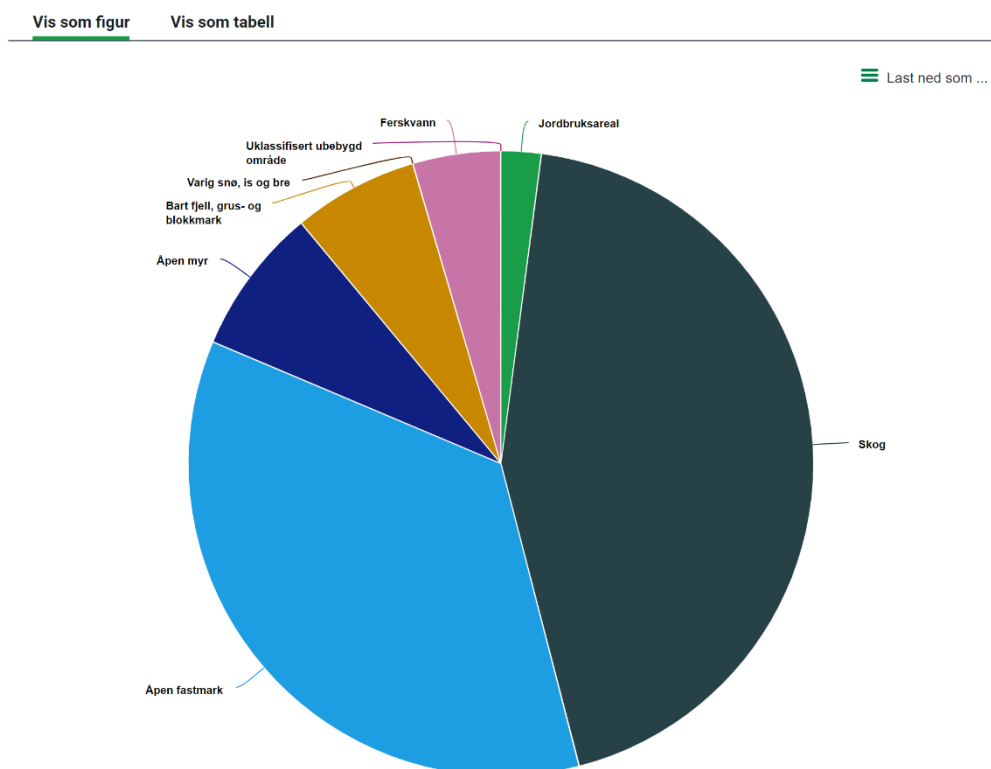
Figur 0-17 Sektorfordelte utslipp per år, Senja kommune. Kilde: Miljødirektoratet

Samfunnssikkerhet i kommunen er en svært viktig oppgave som må ivaretas og følges opp. Kommunen skal arbeide kontinuerlig med ROS, slik at en vil være rustet for å imøtekomme nye trusselbilder, samt redusere sannsynlighet for at uønskede hendelser skal inntre. Beredskapen i kommunen bør videreutvikles, slik at en kan ivareta alle innbyggerne og gjestene mot uforutsatte situasjoner og uønskede hendelser. Arbeidet med revidering av helhetlig Risiko- og sårbarhetsanalyse er startet opp.

Arealbruk og natur

Senja kommune består av 1860 km² landareal. Øya Senja er Norges nest største øy, og kommunen består i tillegg av en fastlandsdel. Senja kommune består av store og mangfoldige naturområder som strekker seg fra storhavet på yttersiden av Senja med et rikt marint liv bestående av viktige fiskeområder, områder med tareskog, skjellsandområder og flere registrerte områder med koraller. Øya Senja har en variert geologi og natur, av mange kalt et Norge i miniatyr. Landskapet varierer fra steile fjell som går rett i havet, til høyfjell, myrer og skogområder med lauvtrær og kystfuru. Fastlandsdelen av Senja grenser i nord mot den nasjonale laksefjorden Malangen. Her finner vi Rossfjordstraumen, et poll- og strømsystem med ferskvann øverst og sjøvann i dypet. Områder er vernet som marint verneområde.

Ubebygget areal i Senja kommune fordeler seg som vist i figur 0-18. Store deler av arealet er åpen fastmark og skog. Kommunen har foreløpig ikke arealregnskap, men skal utarbeide dette i forbindelse med ny kommuneplanens arealdel for Senja.

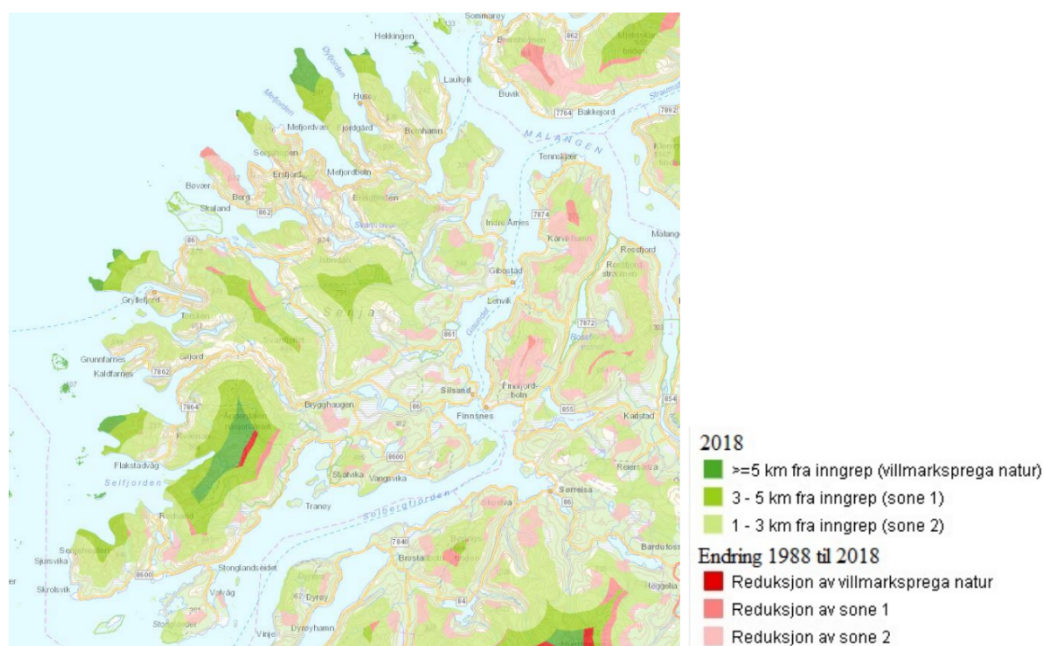
Figur 0-18 Ubebygget areal i Senja kommune. Kilde: SSB kommunefakta

Press på det biologiske mangfoldet er stort, både på land og i vann. Det vil være nødvendig med kartlegging av naturmangfold ved forslag om utbygging i naturområder. Kommunen har

utarbeidet kommunedelplan for naturmangfold i 2022. I Senja er det blant annet store inngrepsfrie områder (definert som >1 km fra inngrep), men mindre av det som kan betegnes som villmarkspreget natur (>=5 km fra inngrep). Den største delen av villmarkspreget natur ligger i Ånderdalen nasjonalpark.

Måten arealer brukes på har også stor betydning. Omlegging av landbruket har endret seg betydelig og dette vil prege naturlandskapet i kommunen fremover. Tidligere var husdyrhold vanlig i alle bygder i Senja, noe som har preget både innmark og utmark. Høsting av ugjødslende slåttmarker har opphørt og færre husdyr går på utmarksbeite. Dette vil medføre gjengroing av mange naturtyper, både de som direkte har vært koblet til driften som slåttmarker, men også skogsareal og fjellområder. Endel områder er også utsatt for etablering av fremmede arter som kan danne tette bestander og fortrenger stedegne arter.

Naturtyper som er særlig truet av gjengroing er fjell, kystlynghei, sanddynemark og slåttmarker. Slåttmark og kystlynghei er utvalgte naturtyper som er beskyttet etter naturmangfoldloven §§ 53-56. God forvaltning av skogressursene og opprettholdelse av beitebasert landbruk er viktig i forhold til arts mangfoldet. Skogforvaltning er også en viktig faktor for å øke aktivt opptak av CO₂.

Figur 0-19 Arealbruksendringer i Senja kommune fra 1988 til 2018. Kilde: Kommunedelplan for naturmangfold 2022

Skog og myrarealene i Senja er ikke under like stort press i forhold til nydyrking og hogst som de er nasjonalt. For skogen i Senja kommune er avvirking trolig langt under tilveksten, og det meste av hogst foregår som plukkhogst eller mindre flater som tas ut til selvhusholdning. Grøfting og drenering av myr for oppdyrking og skogbruk skjer i liten grad i dag. Opphør av slått og beite som fører til gjengroing av arealer er trolig en mer dominerende faktor i Senja enn reduksjon av skogsareal.

Bygging av infrastruktur (veier, kraftlinjer) samt arealer til industri, fritidsboliger og boligområder står trolig for de største arealbruksendringene i Senja kommune. Mens

boligbygging i stor grad skjer i sentrumsområder og i lokalsenter, er hyttebygging lokalisert over større areal og kan i stor grad bidra til fragmentering av arealer. Moderne standard med vei helt frem, strøm, vann og avløp skaper inngrep som påvirker naturen i omgivelsene. Søkelys på å utnytte allerede bebygde områder, fremfor å ta «hull» på nye områder kan bidra til å redusere videre fragmentering.

I sjø er arealendringer i hovedsak knyttet til to områder: Utfylling i sjø og akvakulturanlegg. Randsonen mellom sjø og land er sårbar for endringer i form av utfyllinger, fjerning av masser, og andre inngrep. Oppdrettsanleggene legger beslag på en liten andel av kommunens sjøareal, men påvirkning fra utslipp, rømt fisk, lakselus eller støy og visuelt inntrykk merkes på langt større områder.

I arbeidet med kommuneplanens arealdel skal det sikres bærekraftig forvaltning og vern av økosystemene i havet, langs kysten og på land, med mål om å stanse og reversere tap av biologisk mangfold. Landbruk er en viktig næring for Senja, og det er en nasjonalt viktig næring. Det er derfor viktig å hensynta arealer som er dyrka mark i dag, eller kan bli det i fremtiden.

Teknisk

Det er varierende standard på fylkesveiene, og de kommunale veiene og gatene i kommunen. Flere fylkesveier og kommunale veier mangler fast dekke. Temaplan for (kommunal) vei er under arbeid. Kommunen har 250 km kommunal vei av varierende standard og vedlikeholdsetterslepet er relativt høyt på enkelte strekninger. Det vil kreve ekstra innsats og planlegging i årene fremover for å stoppe etterslepet og om mulig øke standarden. Til dette er det anskaffet et digitalt planleggingsverktøy for veidrift og vedlikehold. Kartlegging av status på alle veier ble gjennomført i 2023 og vil danne grunnlag for prioriteringer for vedlikehold og oppgradering av veiene.

Gang og sykkelveinettet er dårlig utbygd mange steder i kommunen. Trafikksikkerheten, spesielt for myke trafikanter, er mange steder lite tilfredsstillende. Mange skoleveier er utrygge, og skoleelever har derfor sikringskryss.

Det kommunale vann- og avløpssystemet har begrenset utstrekning, kvalitet og kapasitet. Senja kommune har 23 vannverk og uoffisiell "Norgesrekord" i antall vannverk i en kommune. Varierende størrelse som, ut fra antallet, naturlig medfører høye driftskostnader. Vann, avløp og renovasjon har hatt betydelige investeringer de siste par årene, og det vil fremdeles være behov for store investeringer. Arbeid med plan for vann, avløp og overvannplan (VAO-Plan) vil gi en nødvendig oversikt og prioritering av investeringene.

Helse og omsorg

Alle innbyggere i Senja kommune møter den kommunale helse- og omsorgstjenesten i ulike faser i et livsløp. Det være seg fra svangerskaps- og barselsomsorgstjenester, fastlegetjenester, helsefremmende og forebyggende tjenester og til de tjenester som handler om hjelp til mestring av sykdom, skade, lidelse og nedsatt funksjonsevne.

I perioden 2015-2020 har kommunenes omsorgstjenester økt kraftig. Veksten har vært spesielt høy i tjenestene til hjemmeboende brukere, samt i aldersgruppene under 80 år. En

betydelig del av kostnadene i pleie- og omsorgstjenestene kommer fra høykostnadsbrukere, som utgjør 5% av brukerne, men står for hele 39% av de samlede kostnadene.

Nasjonal oversikt viser at i 2019 kostet en høykostnadsbruker knapt 2,2 millioner kroner, mens andre pasienter i gjennomsnitt kostet 186.000 kroner. Disse høykostnadsbrukerne er i gjennomsnitt 46 år gamle, sammenlignet med 66 år blant de som ikke koster like mye. Mange av disse brukerne har psykiske lidelser, lungelidelser, nevrologiske lidelser og særlig psykisk utviklingshemming, og de har lav dødelighet.

Blant personer i alderen 18-49 år med omfattende bistandsbehov mottar de i snitt 69 timer helse- og omsorgstjenester per uke. Til sammenligning mottar en person mellom 80-89 år med samme behov i snitt 13 timer per uke.

Kommunen arbeider aktivt med å utvikle tjenestetilbudet i eget hjem gjennom styrking av hjemmetjenester og bruk av velferdsteknologi. Dette innebærer å tilby mer tilpassede og effektive tjenester som kan hjelpe innbyggerne å bo hjemme lengre. I tillegg fokuseres det på å utvikle tjenester som legger vekt på tidlig innsats og forebygging, for å redusere behovet for mer omfattende omsorgstjenester senere.

Kommunen står overfor flere utfordringer i denne prosessen. En av de største utfordringene er tilgang på kvalifisert personell. Med befolkningsframskrivninger som tilsier en økt andel eldre, vil det bli et større press på tjenestene. Dette krever strukturelle grep for å dreie ressursinnsatsen fra institusjonsbasert til hjemmebasert omsorg, slik at flere kan få den hjelpen de trenger i sitt eget hjem.

Kommuneøkonomi

Senja kommune tilhører KOSTRA gruppe 08, noe som innebærer at kommunen har middels til høye frie inntekter og lave bundne kostnader. Kommunen har omtrent 9 000 kroner mer i frie inntekter per innbygger enn gjennomsnittet for gruppen.

Siden oppstarten har Senja kommune levert et positivt netto driftsresultat og bygget opp disposisjonsfond. Imidlertid førte økte investeringer og finansutgifter til et negativt netto driftsresultat og bruk av disposisjonsfond i 2023. Disposisjonsfondet forventes å mer enn halveres i perioden 2024-2027, selv når merinntekter fra havbruksauksjoner tas med i beregningen. Dette gir likevel handlingsrom i forbindelse med omstillingsarbeid.

Den høye investeringstakten har bidratt til en netto lånegjeld som er rundt 1,3 ganger inntektene. Dette medfører en betydelig økt avdrags- og rentebelastning, selv om sistnevnte er noe fleksibel avhengig av utviklingen i lånestrategien.

I den kommende perioden vil hovedvekten av investeringene i Senja kommune ligge innenfor oppvekstsektoren. Dette innebærer at ressurser vil bli prioritert til skoler, barnehager og andre tiltak som støtter barn og unges utvikling. Samtidig står kommunen overfor betydelige utfordringer innen pleie og omsorg.

Oversikt over vedtatte strategier og temaplaner

I tabellen nedenfor er det gitt en oversikt over vedtatte strategier og temaplaner for samfunn, og planer under arbeid. Behovet for nye planer og utfasing av gamle avklares gjennom rullering av handlings- og økonomiplanen. Oversikt over arealplaner ligger i kommunens planregister.

Gjeldende planer	Vedtak
Kommuneplanens samfunnsdel 2020- 2032	11.12.2019
Kommunedelplan for landområdene i tidligere for Berg kommune	12.11.2019
Kommunedelplan for land og sjøområdene i tidligere Tranøy kommune	18.06.2019
Kommuneplanens arealdel for kystområdene Senja kommune	11.03.2021
Kommunedelplan for land og sjøområdene i tidligere Torsken kommune	21.03.2011
Kommunedelplan for landområdene i tidligere Lenvik kommune	18.12.2014
Overordnet beredskapsplan for Senja kommune	18.12.2019
Pandemiplan	03.06.2020
Arbeidsgiverstrategi 2020-2023	23.06.2020
Beredskapsplan Samferdsel	04.02.2021
Arkivplan	01.01.2022
Alkoholpolitisk handlingsplan Senja kommune 2020-2024	05.05.2022
Lønnspolitisk plan	15.06.2022
Sektorplan idrett, kultur og frivillighet	27.10.2022
Kommunedelplan for naturmangfold	15.12.2022
Trafikksikkerhetsplan med handlingsplan 2022-2025	16.02.2023
Havneplan Senja kommune 2023-2032	16.02.2023
Handlingsplan spredt avløp 2023-2033	11.05.2023
Plan for forebygging av omsorgssvikt og adferdsproblemer	07.09.2023
Regional næringsplan for Midt-Troms 2024-2028	23.11.2023

Strategisk næringsplan Senja kommune 2023-2028	14.12.2023
Veteranplan 2024-2027	08.02.2024
Temaplan Landbruk Midt-Troms 2024-2028	30.05.2024
Helse- og omsorgsplan 2024-2040	20.06.2024
Havneplan Senja kommune 2023-2032	16.02.2023
Masterplan Senjaregionen som attraktivt og bærekraftig besøksmål	11.03.2021
Planer under arbeid	
Kommuneplanens arealdel for Senja kommune 2024-2040	
Kommuneplanens arealdel sjø for Senja kommune 2024-2040	
Kommunedelplan for klima, miljø og energi 2022-2032	
Plan for friluftslivets ferdselsårer Senja kommune	
Kommunal plan for vann, overvann og avløp (VAO-plan)	
Plan for gravlunder	
Kulturminneplan	

Kilder

- Kommunefakta, SSB
- Statistikkbanken, SSB
- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, regjeringen.no
- Budsjett og økonomiplan 2024-2027
- Folkehelseoversikten, Senja kommune 2023
- Boligsosial monitor, Husbanken
- Folkehelseprofilen, 2024
- Oppvekstprofilen, 2024
- Miljødirektoratet
- NOU 2020: 15
- Kommunebildet, 2023
- Kunnskap om Troms, Troms fylkeskommune
- Kommunedelplan for naturmangfold for Senja, 2022
- Strategisk næringsplan for Senja, 2024
- Planprogram for kommuneplanens arealdel, 2022
- Helse- og omsorgsplan, 2024